

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1943 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, dels ock i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 5 februari 1943 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 31, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Förslaget är av följande lydelse:

»F ö r s l a g

till

L a g

angående fortsatt giltighet av lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Härigenom förordnas, att lagen den 10 juni 1932 om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden¹, vilken lag gäller till och med den 31 december 1943, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1948.»

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Ericsson* i Sörsjön *m. fl.* väckt motion, nr 298, däri hemställt, att riksdagen måtte besluta, att allmänna skogsvårdslagen skall äga tillämpning i fråga om enskildas skogar i Särna och Idre socknar i Kopparbergs län från och med den 1 januari 1944 och att sålunda lagen om vård av vissa skogar i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker från och med nämnda dag för dessa socknar skall upphöra att gälla.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 2 § SFS 1938:299 och 1939:181, beträffande 4, 6 och 13 §§ 1938:299 samt beträffande 18 och 28 §§ 1941:349.

Beträffande den utredning som ligger till grund för propositionen hänvisas till statsrådsprotokollet.

I avseende å vad som anförts till stöd för motionen hänvisas till denna.

Genom beslut den 5 juni 1942 uppdrog Kungl. Maj:t åt skogsstyrelsen att verkställa utredning rörande vissa skogslagstiftningsfrågor. Utredningsarbetet avsågs skola omfatta såväl skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212) som lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden. Med hänsyn till att sistnämnda lag äger giltighet endast till och med utgången av år 1943 anbefallde Kungl. Maj:t skogsstyrelsen — då det kunde förutsättas att styrelsen icke skulle bli i stånd att slutföra nyssberörda lagstiftningsarbete å sådan tid att förslag i ämnet kunde föreläggas 1943 års riksdag — att snarast till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till provisoriska bestämmelser rörande vården av de skogar, varå 1932 års lappmarkslag äger tillämpning. Sedermera tillkallade chefen för jordbruksdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande såsom sakkunniga att biträda inom skogsstyrelsen vid lagstiftningsuppdragets fullgörande statssekreteraren B. Näsgård, ledamöterna av riksdagens första kammare L. Tjällgren, friherre C. S. Beck-Friis, hemmansägaren P. J. Näslund, redaktören H. Sten, ledamoten av riksdagens andra kammare greve T. G. A. von Seth, professorn vid statens skogsförsöksanstalt C. H. Petterson, länsjägmästaren C. G. Chöler, skogschefen G. I. Ekman och jägmästaren A. Jansson ävensom hovrättsrådet G. H. Bogren.

Med skrivelse den 7 november 1942 har skogsstyrelsen framlagt förslag till lag angående fortsatt giltighet av 1932 års lappmarkslag till och med den 31 december 1948, ävensom till vissa ändringar i tillämpningsföreskrifterna till lappmarkslagen.

Beträffande 1932 års lappmarkslags tillämplighetsområde och huvuddragen av lagens bestämmelser hänvisas till den redogörelse som därför lämnas å sidorna 4—8 i statsrådsprotokollet. Redogörelse för innehållet i de av skogsstyrelsen i ärendet inhämtade yttrandena återfinnes å sidorna 8—11 i samma protokoll.

Skogsstyrelsen har i sin skrivelse framlagt förslag dels till förlängning av 1932 års lappmarkslag under en tid av fem år till och med den 31 december 1948, dels ock till vissa ändringar i kungörelsen den 21 april 1933 (nr 174) med bestämmelser angående förrättning enligt 7 § 2 mom. 1932 års lappmarkslag samt cirkuläret samma dag (nr 175) till skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län innefattande tillämpningsföreskrifter att iakttagas vid handhavandet av 1932 års lappmarkslag. Förslaget till ändringar i tillämpningsbestämmelserna innebär i huvudsak följande. Den i cirkuläret upptagna föreskriften, att vid utsynning och stämpling i äldre skog enligt avverkningsplan de stämplade träden skulle särskiljas i realisationsförråd och ransoneringsförråd, borde icke vara obligatorisk.

Bestämmelserna i 1933 års kungörelse angående ransoneringstidens längd borde kompletteras sålunda, att i vissa undantagsfall det övermogna virket finge hastigare uttagas än som följde av de bestämmelser som i allmänhet gällde rörande uttagandet av skogen. Den i cirkuläret upptagna föreskriften om maximering för avverkning å fastighet som inginge i en brukningsenhet borde upphävas.

Beträffande motiveringen till skogsstyrelsens förslag hänvisas till sidorna 11—15 i statsrådsprotokollet.

Föredragande departementschefen, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, har i ärendet anfört följande:

»Under åren närmast före det nu pågående kriget har en ganska omfattande lagstiftningsverksamhet pågått på skogsvårdens område. Det har därvid i första hand gällt att modernisera bestämmelserna rörande vården av vissa skogar, vilkas vård tidigare reglerats av föråldrade lagar eller föreskrifter. Efter förslag av den s. k. skogslagkommissionen genomfördes sålunda under åren 1936—38 en revision av bestämmelserna angående vården av skyddsskogarna, skogarna å flygsandsfälten i Hallands län, husbehovsskogarna och allmänningsskogarna i Norrland och Dalarna. Det därmed påbörjade lagstiftningsarbetet, vilket avsåg att vara en inledning till en omarbeting och nydaning av skogslagstiftningen för landet i dess helhet, avbröts emellertid i samband med krigsutbrottet på hösten 1939. Skogslagkommissionen var då sysselsatt med en utredning om ny lagstiftning för städernas skogar. I skrivelse den 15 februari 1942 har skogsstyrelsen — under erinran, att 1932 års lappmarkslag upphörde att gälla i och med utgången av år 1943 — uttalat, att denna omständighet nödvändiggjorde en undersökning rörande vilka bestämmelser, som därefter borde gälla för lappmarksskogarna. I avslutning härtil har styrelsen framhållit, att det vore ändamålsenligt, att i samband med en dylik undersökning jämväl till omprövning upptoges spörsmål, sammanhängande med en av utvecklingen betingad översyn av stadgandena i 1923 års allmänna skogsvårdslag. Härigenom skulle tillfälle beredas till en samtidig revision av de båda lagstiftningskomplex, som hade avseende å huvudparten av de enskilda skogarna i riket. Enligt skogsstyrelsens mening borde tillika av styrelsen upptagas det lagstiftningsarbete, som tidigare anförtratts åt skogslagkommissionen. Såsom inledningsvis berörts, uppdrog Kungl. Maj:t sedermera på min hemställan genom beslut den 5 juni 1942 åt skogsstyrelsen att till utredning upptaga, förutom andra, även de nu berörda problemen på skogslagstiftningens område. Med hänsyn till att den anbefallda utredningen, vilken uppenbarligen komme att bliva av vidlyftig omfattning, icke kunde avslutas inom sådan tid, att densamma kunde föranleda lagstiftning i ämnet innan 1932 års lappmarkslags giltighetstid utgått, uppdrogs åt skogsstyrelsen att snarast framlägga förslag till provisoriska bestämmelser rörande vården av lappmarksskogarna. Det av skogsstyrelsen nu framlagda förslaget innebär, såsom framgår av vad förut anförts, dels att en förlängning av 1932 års lappmarkslags giltighetstid bör ske för en tid av fem år

och dels att vissa mindre ändringar böra vidtagas i gällande tillämpningsföreskrifter. I likhet med skogsstyrelsen anser även jag, att en dylik förlängning nu bör komma till stånd. Även om vissa brister i lagen under dess tillämpningstid kommit till synes, äro dessa dock icke av den betydelse, att de äro ägnade att ingiva några allvarliga betänkligheter mot förlängning av lagens giltighetstid. Det är för övrigt att märka, att ett flertal av dessa brister vidlåder även 1923 års allmänna skogsvårdslag. Att vidtaga partiella ändringar i lagen eller en provisorisk omarbetning av densamma i nuvarande läge, då landets skogslagstiftning i dess helhet är föremål för överarbetning i syfte att åstadkomma, bland annat, en för hela landet enhetlig skogslag, skulle förorsaka ej obetydliga olägenheter och svårigheter. Särskilt skulle detta framträda vid övergången till den blivande lagstiftningen, då man under en längre tidrymd skulle bli nödsakad att i vissa hänseenden tillämpa tre olika skogsvårdslagar å lappmarksskogarna. I de till skogsstyrelsen avgivna yttrandena har även tanken på en prolongering av 1932 års lappmarkslag vunnit allmän anslutning.

Vad angår den tid förlängningen av lappmarkslagen bör avse, synes en tidrymd av fem år, såsom skogsstyrelsen föreslagit, ur flera synpunkter vara lämplig. För en sådan förlängning av lappmarkslagen talar den omständigheten, att de nuvarande avverkningsplanernas avverkningsbelopp i överensstämmelse med utfärdade anvisningar äro fördelade på femårsperioder och att utsyningarna enligt lagens bestämmelser verkställas för lika långa perioder. Den andra utsyningsperioden enligt de tjugoåriga planerna utgår samtidigt med lagens giltighetstid den 31 december 1943. Den nu förordade förlängningen av lagen skulle alltså komma att omfatta ytterligare en utsyningsperiod av fem år.

Såsom framgår av vad skogsstyrelsen anfört synes en förlängning av lagen på fem år ur avverkningssynpunkt icke komma att medföra några avsevärda olägenheter. Av de av skogsstyrelsen framlagda uppgifterna rörande avverkningarna i lappmarksskogarna framgår, att hittillsvarande totaluttaget av virke väsentligt understigit det i avverkningsplanerna tillåtna avverkningsbeloppet. De för de två avverkningsperioderna under åren 1934—1943 icke uttagna utsyningskvantiteterna utgöra icke mindre än 8.7 miljoner kubikmeter. Denna behållning hänför sig helt till den första perioden. Tillsammans med det för perioden 1944—1948 planerade tillåtna avverkningsbeloppet 4.9 miljoner kubikmeter, skulle sålunda de planerade avverkningarna under denna period uppgå till 13.6 miljoner kubikmeter. Såsom skogsstyrelsen framhållit komma alltså avverkningarna under sistnämnda tid att kunna röra sig inom en förhållandevis vid marginal utan att detta kan antagas medföra några olägenheter ur social synpunkt. En betydande förbättring av det skogligen tillståndet har ägt rum under lagens tillämplighetstid, en förbättring som torde kunna förväntas fortskrida under den femårsperiod lagen, enligt vad jag tidigare anfört, bör förlängas. Efter denna femårsperiods utgång torde det ur skogligen synpunkter föreligga ökade möjligheter att i fråga om lappmarksskogarna tillämpa samma skogsvårdande bestämmelser som gälla för

vården av landets enskilda skogar i övrigt. Det må erinras, att ett av de viktigaste skälen för att lappmarksskogarna vid tiden för lappmarkslagens tillkomst ansågos böra behandlas efter andra skogsvårdsbestämmelser än övriga skogar var just lappmarksskogarnas otillfredsställande sammansättning och tillstånd. Såsom framgår av de av skogsstyrelsen anförda statistiska uppgifterna uppgingo den 1 januari 1934 realisations- och ransoneringsförråden till sammanlagt 62 (38 + 24) procent av hela virkesförrådet, under det att den yngre skogen endast utgjorde 38 procent. Vid utgången av lagens tillämplighetstid den 31 december 1943 beräknas motsvarande procentsiffror vara 47 (23 + 24) respektive 53.

För att i möjligaste mån undanröja de olägenheter, som den nu gällande lagstiftningen rörande lappmarksskogarna ansetts medföra, har skogsstyrelsen i anslutning till vissa till styrelsen avgivna yttranden föreslagit några jämkningar i nu gällande tillämpningsföreskrifter för lagen. I likhet med skogsstyrelsen anser jag, att genom dessa ändringar de mest framträdande och trängande bristerna i ifrågavarande lagstiftning komma att undanröjas. Därest riksdagen biträder den nu förordade förlängningen av 1932 års lappmarkslag, torde jag därefter för Kungl. Maj:t ånyo få anmäla frågan om berörda ändringar i tillämpningsföreskrifterna till lagen.»

Såsom erinras i propositionen är 1932 års lappmarkslag, varunder äro *Utskottet.* hänförliga enskildas skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker samt Särna och Idre socknar i Kopparbergs län, gällande endast till och med utgången av år 1943. Kungl. Maj:ts förslag innebär att lagens giltighetstid förlänges med fem år.

I motionen II: 298 har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att 1932 års lappmarkslag från och med den 1 januari 1944 skall upphöra att gälla beträffande skogar inom Särna och Idre socknar samt att dessa socknar i skogligt avseende från och med nämnda dag skola hänföras under den allmänna skogsvårdslagen av den 15 juni 1923. Till stöd för sina yrkanden ha motionärerna anført bland annat, att enskildas skogar inom berörda socknar endast utgjorde en ringa del av de skogsarealer, varå lagen för närvarande vore tillämplig. Ur skogsbiologisk synpunkt kunde skäl knappast föreligga att behandla dylika skogar inom nämnda delar av Kopparbergs län på annat sätt än inom länet i övrigt. De mera exponerade och ofrukthara områdena intill fjällen inom socknarna i fråga utgjordes nämligen av kronan tillhöriga marker.

Utskottet finner de i motionen framlagda synpunkterna värda beaktande. Såsom i propositionen framhålles pågår emellertid på grund av Kungl. Maj:ts den 5 juni 1942 meddelade uppdrag inom skogsstyrelsen för närvarande utredning rörande vissa skogslagstiftningsfrågor omfattande såväl den allmänna skogsvårdslagen som 1932 års lappmarkslag. Enligt vad departementschefen anført kommer härvid att till övervägande upptagas frågan om en för hela landet gemensam skogslagstiftning. Vilken plats i denna lagstiftning nu ifrågavarande skogar lämpligen böra intaga låter sig för närvarande icke

bedömas. Att under sådana förhållanden nu vidtaga den av motionärerna föreslagna åtgärden skulle kunna medföra att vid det slutliga avgörandet av ifrågavarande lagstiftningsfråga ändring ånyo kunde bli erforderlig i fråga om berörda skogar, ett förhållande som uppenbarligen måste anses i hög grad otillfredsställande. Utskottet utgår emellertid från att motionärernas synpunkter under utredningsarbetet komma att upptagas till bedömande. Erinras må vidare, att departementschefen tillkännagivit sin avsikt att, därest riksdagen biträder det framlagda förslaget om förlängning av lappmarkslagens giltighetstid, ånyo upptaga frågan om ändringar i tillämpningsföreskrifterna till lagen, vilka, såvitt framgår av propositionen, skola ha till syfte att undanröja vissa olägenheter vid lagens tillämpning. Med hänsyn till det anförda kan utskottet icke förorda bifall till motionen utan tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag i oförändrat skick.

Åberopande det sagda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen må antaga Kungl. Maj:ts förevarande förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden;

B. att motionen II: 298 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 mars 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Edmund Eriksson, Gabrielsson, Jacob Hansson, friherre Beck-Friis, Anderberg* och *Albertsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Ericsson i Sörsjön, Carlström, Lundbom, Andersson i Surahammar, Pettersson i Rosta* och *Hansson i Vännäsby*.

Reservat i o n

av herr *Ericsson i Sörsjön*, vilken ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionen II: 298.